

DRUŠTVO ANDRAGOGA SRBIJE

**KODEKS PROFESIONALNE ETIKE
ANDRAGOGA SRBIJE**

Beograd, novembar 2011.

UVOD

Andragogija kao naučna teorija i na njoj zasnovana praksa ustanovljena u Republici Srbiji, počiva na društvenoj potrebi i koristi od profesionalnog pristupa obrazovanju i učenju odraslih. Ključni nosioci te delatnosti jesu andragozi, lica sa odgovarajućom kvalifikacijom stečenom na način propisan zakonom.

Andragog ima ključnu ulogu u realizaciji filozofije celoživotnog učenja, pružajući podršku odraslima u procesu sticanja i razvoja znanja, veština i stavova tokom celog života. Svestan značaja standarda demokratskog građanskog društva u pogledu prava na učenje i jednakih mogućnosti za sve, andragog teži razvoju i potpunom ostvarenju potencijala odraslog koji je u procesu učenja.

Obavljajući svoje profesionalne aktivnosti andragog u potpunosti uvažava naučne andragoške principe, metode i rešenja, svoje stečene kvalifikacije, važeće zakonske i podzakonske odredbe koje se odnose na delatnost obrazovanja odraslih, kao i dati društveno-ekonomski kontekst u kojem ostvaruje svoju delatnost.

Vršeci ulogu reflektivnog praktičara andragog istovremeno, u meri svojih mogućnosti, unapređuje naučna znanja, kreira pouzdanije i valjanije metode i tehnike, kao i primerenija rešenja; profesionalno se usavršava i stiče nove kompetencije; promoviše i ukazuje na potrebu uvažavanja profesionalnih standarda koji se odnose na odgovarajuće materijalno - tehničke uslove za učenje odraslih, pritom težeći kreiranju ambijenta za učenje u kojem se odrastao podstiče na samostalnost i nezavisnost u procesu učenja.

U skladu sa tim od andragoga se očekuje profesionalno ponašanje i poštovanje etičkih vrednosti koje **Kodeks profesionalne etike andragoga Srbije** promoviše:

- lojalnost i posvećenost svojoj profesiji;
- svesnost o socijalnoj dimenziji obrazovanja i učenja odraslih i efektima koje ima na razvoj društva, te spremnost na preuzimanje odgovornosti za dalji razvoj i unapređenje svoje profesije i sektora u kojem radi;
- odgovornost u pogledu efekata koje proces učenja ima na razvoj pojedinca;
- pouzdanost, doslednost, poverenje, empatiju i uvažavanje različitosti u odnosu sa klijentima i kolegama;
- otvorenost i spremnost na promenu, kreiranje novih rešenja i zainteresovanost za sopstveni profesionalni razvoj;
- samokritičnost, vrednovanje i preispitivanje sopstvene profesionalne prakse;
- samopouzdanost i kreativnost u korišćenju različitih andragoških metoda i tehnika rada, praćenje razvojnih tendencija u toj oblasti i njihovo selektivno i kritičko preuzimanje i primenu.

Specifičnost andragoške profesije jeste mogućnost obavljanja širokog repertoara aktivnosti u određenom kontekstu. Međutim, puna, odnosno nedeljiva oblast u okviru koje andragog deluje

odnosi se na učenje odraslih. U okviru nje andragog primenjuje svoje profesionalne kompetencije i iskustvo uvažavajući principe procesa učenja odraslih kao i specifičnosti individue u pogledu njenog socijalno-ekonomskog porekla i demografskih karakteristika, iskustva, sposobnosti, itd. U tom kontekstu dolazi do izražaja neophodnost negovanja vrednosti, uvažavanja i poštovanja različitosti, podrške i ohrabivanja odraslih, kao i odgovornost za kreiranje sigurnog i harmoničnog okruženja za učenje u kojem se pojedinac u potpunosti ostvaruje kao samostalna ličnost u procesu celoživotnog učenja.

Kodeks profesionalne etike za andragoge obezbeđuje okvir principa koji će ih voditi ka ispunjavanju profesionalne dužnosti prema klijentima, kolegama i zajednici.

1. ODNOS PREMA STRUČNOM RADU

1.1. Budući da profesija andragoga podrazumeva raznolikost i bogatstvo delovanja u različitim područjima, andragog se u svom radu pridržava standarda koji važe za dato područje rada. On poseduje kompetencije i iskustva relevantna za oblast kojom se bavi, primenjuje ih u praksi i prati razvoj oblasti kojom se bavi.

1.2. Andragog nastoji da osigura najveće standarde kvaliteta u svom poslu i da kontinuirano unapređuje kvalitet obrazovnih aktivnosti koje organizuje i realizuje. On pruža samo one usluge i koristi samo one tehnike za koje je kvalifikovan po obrazovanju i na osnovu svog profesionalnog razvoja. Andragog je obavezan da bude iskren i tačan kada su u pitanju efikasnost i efektivnost posla koji obavlja i rezultati njegovih istraživanja.

1.3. Andragog primenjuje odgovarajuće metode, pristupe i tehnike u radu sa odraslima, prati novine u tom domenu i svestan je mogućnosti koje za učenje odraslih pružaju informacione tehnologije i ostala savremena sredstva i mediji. Istovremeno, on kritički preispituje vrednost i relevantnost savremenih didaktičkih pristupa i novih tehnologija za proces učenja odraslih. Koristeći andragoške teorije, metode, instrumente ili programe nastale u drugim sredinama, andragog je dužan da ih upotrebljava oprezno i kritički, nastojeći da u punoj meri uvaži kulturne i druge osobenosti sredine i ljudi sa kojima radi.

1.4. Preduzimajući empirijska istraživanja, kao i druge oblike naučnog rada, andragog uvažava, pored sopstvenih interesovanja, aktuelne i relevantne probleme za razvoj obrazovanja odraslih u sopstvenoj sredini kako na nivou obrazovne politike, tako i na nivou prakse. Prilikom sprovođenja empirijskih istraživanja andragog se obavezuje na poštovanje principa po kojima se ispitanik tretira kao ravnopravan učesnik u istraživanju.

1.5. Andragog izbegava ili odbija da učestvuje u radnjama koje ne poštuju zakonska, građanska ili moralna prava drugih. On informiše sve zainteresovane strane ukoliko nastane realan ili potencijalan konflikt interesa i preuzima sve razumne korake da bi se ta situacija prevazišla.

1.6. Dužnost andragoga je da se kontinuirano, teorijski i praktično, stručno usavršava i primenjuje tehnike i instrumente savremene obrazovne prakse.

- Filozofski fakultet i profesionalna udruženja u oblasti obrazovanja odraslih imaju zajedničku odgovornost za razvoj i stvaranje mogućnosti da svi andragozi učestvuju u stalnom profesionalnom usavršavanju.
- Andragog sistematski prati, analizira i unapređuje svoju profesionalnu praksu i na taj način, on sam postaje model u potpunosti autonomnog subjekta u procesu celoživotnog učenja.

1.7. Kada god je u mogućnosti, andragog bira odgovarajuća sredstva i koristi potencijale i sposobnosti odraslog kako bi ga stimulisao za samostalno učenje.

1.8. Andragog koji radi u ustanovama zatvorenog tipa i drugim ustanovama u koje je klijent smešten po sili zakona, primenjuje norme i standarde koji važe za takve ustanove.

1.9. Andragog je u okviru svog domena rada i okruženja posvećen svojoj profesiji i odgovoran je za njeno kontinuirano unapređivanje.

1.10. Andragog uvažava standarde i kompetencije svoje struke i odredbe ovog Kodeksa; njega ne obavezuju nalozi nikakvih drugih autoriteta (pojedinaца ili ustanova) ukoliko se kose sa strukom ili Kodeksom.

2. ODNOS PREMA KLIJENTU

2.1. Andragog je dužan da stavi sve svoje lične i profesionalne kompetencije i iskustvo u funkciju dobrobiti klijenta¹. U tim okvirima uspostavlja odnos međusobnog uvažavanja i poverenja, uz poštovanje svih osobnosti klijenta, bez obzira na godine, pol, etničku i versku pripadnost, materijalni status ili sposobnosti, odnosno, uzimajući u obzir sve ove karakteristike zarad unapređivanja procesa učenja i ostvarivanja obrazovnih ciljeva i ishoda.

2.2. Andragog poznaje granice svojih kompetencija i iskustva i neće pogrešno interpretirati svoju ulogu ili kompetencije klijentima. Klijent ima pravo na kvalifikovanu i kompetentnu uslugu.

2.3. U svom radu andragog ohrabruje i podržava klijenta u procesu obrazovanja i podstiče ga na celoživotno učenje, u svrhu razvoja i ostvarenja obrazovnih ciljeva klijenta i upravlja odnosom i granicama odnosa sa klijentom.

2.4. Ukoliko nije u mogućnosti da klijentu pruži traženu uslugu andragog je dužan da mu da obaveštenja o drugim kolegama ili profesionalcima koji takvu uslugu mogu da mu ponude.

¹ Klijent je pojedinac, grupa, institucija, zajednica, štićenik odnosno lica ili ustanove koje se nalaze u ulozi primaoca usluga obrazovanja odraslih

2.5. Andragog stupa u profesionalni odnos sa klijentom na osnovu validne saglasnosti. On je dužan da pruži klijentu sve informacije koje su neophodne za dobijanje saglasnosti za početak ili nastavak profesionalnog odnosa. Andragog je obavezan da prenosi klijentu i evidentira o klijentu tačne i precizne informacije, kao i da obezbedi objektivan, pouzdan i ujednačen sistem evidentiranja, praćenja i vrednovanja rezultata koje je klijent ostvario.

2.6. Podaci do kojih dolazi andragog u radu sa klijentom, kao i podaci o rezultatima rada su poverljivi, bez obzira na oblik informacija i način čuvanja informacija. Andragog je dužan da obavesti klijenta o poverljivosti podataka, a bilo koje korišćenje ili objavljivanje podataka je moguće samo na osnovu validne saglasnosti klijenta i zakona. Prezentovanje informacija mora se obavljati bez pristrasnosti i/ili predrasuda.

2.7. Andragog koji radi u ustanovama zatvorenog tipa i drugim u koje je klijent smešten po sili zakona, lično štiti prava klijenta i njihov integritet i dostojanstvo. Andragog je dužan da spreči, odnosno prijavi svaku nedozvoljenu radnju koja bi mogla da utiče na ličnost, fizičko ili psihičko stanje klijenta.

2.8. Kontinuirano analizirajući svoj odnos sa klijentom, andragog teži unapređenju sopstvenog odnosa sa klijentom i unapređenju profesionalnih standarda.

3. ODNOS PREMA KOLEGAMA

3.1. Međusobni odnosi i saradnja andragoga zasnivaju se na korektnosti, iskrenosti, poštovanju i razmeni iskustava. Odnose andragoga prema kolegama i ostalim profesionalcima u obrazovanju odraslih karakteriše poštovanje ljudskog dostojanstva i etičkih principa definisanih odredbama ovog Etičkog kodeksa.

3.2. Andragog poštuje profesionalna stanovišta i mišljenje kolega. On se trudi da ne ometa slobodu izbora svojih kolega i podržava individualni profesionalni integritet. Pravilo kolegijalnosti zahteva da andragog brani kolegu koji je neopravdano optužen, a razlike u mišljenjima ne utiču na njegovo rasuđivanje.

3.3. Andragog neguje kolegijalnost, saradnju i stručnu razmenu, ali te vrednosti ne stavlja nikada iznad dostojanstva drugih ljudi, neposredno ili posredno uključenih u profesionalni odnos.

3.4. Andragog garantuje izvornost objavljenih radova i tačnost u prezetnovanju informacija. Takođe se očekuje da će andragog u bilo kom poslu navesti sve učesnike koji su intelektualno, ili na neki drugi način doprineli radu. Falsifikovanje i/ili preuzimanje radova i ideja kolega i drugih saradnika, bez njihovog znanja ili odobrenja smatra se neetičkim.

3.5. Iznošenje negativnog mišljenja o drugom andragogu u prisustvu klijenta, saradnika ili laičke javnosti nije prihvatljivo. Kritika je prihvatljiva samo u okviru struke, i to u prisustvu kritikovanog. Ocena treba da bude objektivna i argumentovana, data na način koji ne vređa dostojanstvo, a predmet kritike treba da bude profesionalan rad ili ponašanje, nikako ličnost kritikovanog. Ukoliko andragog kod kolege utvrdi veće propuste u radu dužan je da mu kaže svoja zapažanja, a ukoliko propusti ne budu otklonjeni o tome obaveštava pretpostavljene ili odgovornu osobu.

3.6. Andragog je spreman da od kolega primi povratnu informaciju o svom profesionalnom radu, da je koristi za lični i profesionalni razvoj a takođe je sposoban da u tom procesu razdvoji privatnu od profesionalne dimenzije.

3.7. Andragog čuva poverljive informacije o kolegama i čini ih dostupnim javnosti samo kada je za to ovlašćen.

3.8. Andragog izražava volju i spremnost da svoja znanja i iskustvo podeli sa kolegom i pruži mu podršku u različitim fazama njegovog profesionalnog razvoja i rada u određenoj oblasti, posebno u periodu njegovog uvođenja u profesiju. Andragog konsultuje drugog andragoga ili odgovarajućeg profesionalca ukoliko ima nedoumice u pogledu profesionalne prakse ili etičkih obaveza. Kada andragog zatraži stručni savet ili pomoć, drugi andragog će mu je pružiti.

3.9. Andragog je spreman da u radu blisko saraduje sa kolegama, profesionalcima u oblasti obrazovanja i ostalim zainteresovanim stranama, kako u svojoj zemlji, tako i u inostranstvu, i da u tom radu razmenjuje znanja i iskustva, identifikuje probleme i pronalazi solucije za njihovo rešavanje. Andragog je svestan koliko je bitno uključivanje svih zainteresovanih strana u posao/oblast kojom se bavi i stalno radi na umrežavanju i unapređivanju saradnje među kolegama i ostalim poslovnim partnerima.

3.10. Andragog uvažava izuzetnost, kreativnost i inovativnost kolega i saradnika, nastojeći da je promoviše i prepozna i u javnosti i u stručnim krugovima, tragajući za najboljim načinima profesionalne i društvene podrške pojedincima i rešenjima koja nose ovakve odlike.

3.11. Andragog u svom radu i delovanju, kao i odnosu prema kolegama, poštuje u celini odredbe ovog Kodeksa. Nepridržavanje ili teže narušavanje odredaba i/ili principa Kodeksa podleže raspravi i sankcijama koje utvrđuje Etički komitet Društva andragoga Srbije.

4. ODNOS PREMA ZAJEDNICI I JAVNOSTI

4.1. Andragog je svestan društvene utemeljenosti obrazovanja i učenja odraslih i svoje uloge u kreiranju sistemskih rešenja, obrazovnih akcija i programa pomoću kojih se ostvaruju različite razvojne strategije društva i društvenih grupa i pruža podrška zaštiti interesa i potreba različitih društvenih grupa i pojedinaca.

4.2. Andragog promoviše pravo i potrebu za celoživotnim učenjem i doprinosi razvoju društva koje uči. Postupci i mere andragoga treba uvek da budu u skladu sa stavovima kojima se obezbeđuje dalji razvoj obrazovanja odraslih i to u svim njegovim oblicima, formalnom, neformalnom i informalnom.

4.3. Kada koristi svoja stručna znanja kako bi ukazao na izvesne probleme u društvu i radi na izgradnji određenog stava prema njima u javnosti, andragog ne sme da zloupotrebi svoj položaj. Pri izveštavanju javnosti mora da iznosi precizne i tačne informacije u domenu svoje oblasti rada, te da deluje nezavisno od političkih i ličnih interesa ili bilo kojeg drugog vida manipulacije .

4.4. Andragog treba da planira i sistematski razvija obrazovanje odraslih na nivou lokalne zajednice, u skladu sa stanjem i životnim i obrazovnim potrebama stanovništva, usavršavajući postojeće obrazovne programe, podižući medijsku posvećenost obrazovanju, podižući nivo pružanja obrazovnih usluga, animirajući stanovništvo obrazovanjem i preduzimajući konkretne akcije pomoći pri zapošljavanju.

4.5. Podstičući, razvijajući i pružajući prilike za učenje odraslim ljudima, andragog ima značajnu ulogu u unapređivanju kvaliteta života pojedinaca, njihovih porodica i društvene zajednice u kojoj žive.

4.6. Andragog treba da se zalaže za sprovođenje humanitarnih programa i projekata koji se odnose na rad sa osetljivim grupama, kao što su socijalna podrška i zaštita, ne samo kroz plaćeni, već i kroz volonterski rad, kao i istraživačke akcije.

4.7. Andragog svoje usluge pruža isključivo na javno definisan način, u okviru ustanove u kojoj je zaposlen ili pod zakonom propisanim uslovima obavljanja privatne prakse.